

Signatuur

We luisteren naar Szymon Brzóška, Orbo Novo. Mijn familie verschijnt voor mijn geestesoog, alsof ze een voor een komen aanslenteren.

'Zet ze eens allemaal op een rij,' zegt ze, 'je vader, moeder, broers en zus. Wie staat waar?' Ik zie het voor me. Ik sta vóór hen, we kijken naar elkaar.

'Hoe is dat?'

'Ik hoor tussen hen in te staan,' zeg ik.

'Zet er nu eens iemand bij die de hoop vertegenwoordigt.'

Rechts verschijnt meneer kapelaan, vrolijk, mager, verkondiger van het geloof.

'Hoe is dat?'

'Hij maakt het beeld transparant, en lichtvoetig.'

'En zet er nu eens iemand bij die het verlangen vertegenwoordigt.'

Links verschijnt een vrouw, ik ken haar niet.

'Hoe is dat?'

'Het beeld wordt dieper, voller, warmer.'

De meesten vinden haar ongemakkelijk, beginnen heen en weer te draaien, ikzelf ook. Alsof deze vrouw met haar aanwezigheid de vinger op een zere plek legt. En toch, ik weet dat zij iets heilzaams inbrengt.

Dan vraagt ze: 'Heeft je moeder ooit een miskraam gehad?'

'Jawel, haar eerstgeborene, voordat wij kwamen.'

'Zet die broer of zus er eens bij.'

'Het was een broer,' antwoord ik.

Hij neemt zijn plaats in, in het beeld, als lege vorm. Iedereen schuift op. Ik schiet er van vol. Dit beeld klopt beter.

'De ontbrekende toon is toegevoegd.'

Ik ben perplex, het voelt anders, rijker, completer.

Volgens Schönberg wordt de hele historische ontwikkeling van de muziek bepaald door de toenemende vaardigheid van het oor ook de meer verborgen, verder weg gelegen boventonen te horen, zodat er meer gaan meedoen, ook de dissonanten. Twee eeuwen voor hem beweerde Rameau al, dat harmonieeler is gebaseerd op de boventonen. Het boeket daarvan geeft de specifieke klankkleur, als er ontbreken klinkt het anders.

Handschin ontkent dat verband overigens, het verklaart in zijn ogen niet waarom wij tonen als verwant horen. Het octaaf mag dan wezenlijk verbonden zijn met de verhouding 1 : 2, in snaarlengte of trilling. Maar de verwantschap tussen tonen, bijvoorbeeld van het octaaf, de herkenning van de ene toon in de ander, is een kwalitatief, muzikaal fenomeen, niet een kwantitatief of akoestisch fenomeen.

'Wij hebben het hier alleen over het muzikale,' zegt Willemien.

's Middags struikelt N. onder het wandelen. Ze valt, ik schrik, ze heeft een schaafwond bij haar elleboog. In mijn ontsteltenis meen ik plotseling de overeenkomst te zien tussen die verschillende domeinen, alsof er een verborgen verwantschap opdoemt, een verholde signatuur.

Zo zijn er meer dingen. 's Avonds bij het eten komt Reiny bij ons aan tafel zitten, met een andere man dan Arie. 'Ik heb een beslissing genomen,' zegt ze met opgewonden stem. Het klinkt of er wereldnieuws gaat komen. Ze zegt: 'Voortaan ga ik citroenschuim zonder suiker maken.' De man kijkt haar glimlachend aan. Ik denk dat ze verbazing en applaus verwacht. Maar wij kunnen het niet opbrengen, we zitten haar wezenloos aan te staren.

De houten tafels en banken daar zijn kennelijk gemaakt door Pa, er staan tekens en afbeeldingen in gebrand. Het is duidelijk van de partij hout die hij gebruikte.

Faits divers, die oplichten bij de muziek.

'Wij weten wat jij ons leert,' zeggen de dieren tegen Zarathustra, 'dat alle dingen eeuwig wederkeren en wij zelf ook.'

Zarathustra beaamt het: 'Ik kom terug, niet in een nieuw leven of een beter leven of een soortgelijk leven, ik kom eeuwig terug in ditzelfde gelijke leven.'

Zoals het was in het begin, zo zal het zijn tot in eeuwen der eeuwen.